

mokslo darbai

ISSN 1392-8295

RESPECTUS PHILOLOGICUS

1(6)

2002

mokslo darbai

ISSN 1392-8295

RESPECTUS PHILOLOGICUS

2002 Nr. 1 (6)

RESPECTUS
PHILOLOGICUS

2002 Nr. 1 (6)

REDAKCIŅĒ KOLEGIJA – EDUTORIAL BOARD

- Eleonora Lassar** VU KHF Užsienio kalbų katedros profesorė, *vyriausioji redaktorė* (filologija 04H)
Professor in the Department of Foreign Languages, Vilnius University (Kaunas Faculty of Humanities), Lithuania, *editor-in-chief*
- Juris Kastins** Latvijos universiteto Pedagoginēs psihologijas katedros profesorius, *vyriausiojo redaktoriaus pavaduotojas* (filologija 04H)
Professor in the Department of Pedagogical Psychology, Latvian University, Latvia, *deputy editor-in-chief*
- Aleksandras Krasnovas** VU KHF Lietuvių filologijos katedros vedėjas, docentas, *atsakingasis sekretorius* (filologija 04H)
Associate Professor, Head of the Department of Lithuanian Philology, Vilnius University (Kaunas Faculty of Humanities), Lithuania, *executive secretary*
- Danutė Balšaitytė** VU KHF Užsienio kalbų katedros vedėja, docentė, (filologija 04H)
Associate Professor, Head of the Department of Foreign Languages, Vilnius University (Kaunas Faculty of Humanities), Lithuania
- Dmitrij Boguševič** Baltarusijos lingvistikos universiteto Filologijos fakulteto prodekanas, Anglų kalbos katedros profesorius (filologija 04H)
Professor in the Department of English Language, Vice – Dean of the Philological Faculty, Byelorussian University of Linguistics, Byelorussia
- Lija Bondarko** Sankt-Peterburgo (Rusija) universiteto Fonetikos ir užsienio kalbų dėstymo metodikos katedros vedėja, profesorė (filologija 04 H)
Professor, Head of the Department of Phonetics and Foreign Languages Teaching Methodology, St. Petersburg University, Russia
- Aloyzas Gudavičius** Šiaulių universiteto Senato pirmininkas, Rusų kalbos katedros vedėjas, profesorius (filologija 04H)
Professor, Head of the Department of Russian Language, Chairman of the Šiauliai University Academic Council, Šiauliai, Lithuania
- Jurij Kleiner** Sankt-Peterburgo universiteto Bendrosios kalbotyros katedros profesorius (filologija 04H)
Professor in the Department of General Linguistics, St. Petersburg University, Russia
- Saulius Keturakis** VU KHF Lietuvių filologijos katedros mokslo darbuotojas (filologija 04H)
Research Officer in the Department of Lithuanian Philology, Vilnius University (Kaunas Faculty of Humanities), Lithuania
- Irina Kūlmoja** Tartu (Estija) universiteto Rusų ir slavų filologijos katedros profesorė (filologija 04H)

	Professor in the Department of Russian and Slavonic Philology, Tartu University, Estonia
Kazimir Liucinski	Švento kryžiaus akademijos Kelce (Lenkija) profesorius (filologija 04H) Professor at Holy Cross Academy, Kelc, Poland
Gerald E. Mikkelson	Kanzaso universiteto (JAV) slavų kalbų ir literatūrų katedros profesorius (filologija 04H) Professor in the Department of Slavic Languages and Literatures, The University of Kansas, USA
Olegas Poliakovas	VU KHF Lietuvių filologijos katedros profesorius, (filologija 04H) Professor in the Department of Lithuanian Philology, Vilnius University (Kaunas Faculty of Humanities), Lithuania
Michailas Vinogradovas	VU KHF Germanų filologijos katedros docentas (filologija 04H) Associate Professor in the Department of Germanic Philology, Vilnius University (Kaunas Faculty of Humanities), Lithuania

**VILNIAUS UNIVERSITETAS
KAUNO HUMANITARINIS FAKULTETAS**

**RESPECTUS
PHILOLOGICUS**

2002 Nr. 1 (6)

RESPECTUS PHILOLOGICUS Nr. 1 (6)

MOKSLINIS TĚSTINIS LEIDINYS

Leidžia Vilniaus universiteto
Kauno humanitarinis fakultetas
Lietuvių filologijos katedra
Užsienio kalbų katedra

ONGOING ACADEMIC PUBLICATION

Published by Vilnius University
(Kaunas Faculty of Humanities)
Department of Foreign Languages
Department of Lithuanian Philology

Redakcijos adresas:

Žurnalas „Respectus Philologicus“

VU KHF

Muitinės g. 8

Kaunas LT-3000

Tel. (370 – 7) 422604

El. paštas: lietuviu_fil@aula.vukhf.lt

Interneto svetainė: <http://www.filologija.lt>

Kalbos redaktorės *Daiva Aliūkaitė, Rūta Bagdanavičiūtė*

Į anglų kalbą vertė *Laima Kalvaitienė, Vilma Bačkiūtė*

Kompiuteriu rinko *Valentina Naumova*

ISSN 1392-8295

Redakatoriaus žodis

Mielas skaitytojau, Jūsų rankose – žurnalo „*Respectus Philologicus*“ šeštasis numeris. Šiuo numeriu pradedamas naujas Lietuvoje jau žinomo mokslinio žurnalo etapas. Pasikeitė ir pasipildė žurnalo redakcija, taip pat gerokai pakito mokslinių publikacijų pobūdis. Nuo šiol žurnale bus stengiamasi pateikti Lietuvos, Latvijos, Estijos, Baltarusijos ir Rusijos specialistų humanitarinių mokslinių tyrimų rezultatus, pirmiausia – gramatikos, semiotikos ir semantikos krypties (H 352). Taigi žurnalas tampa tarptautinis regioninis. Jis leidžiamas du kartus per metus: balandžio 25 ir spalio 25 dienomis.

Veikiant nūdienos vienijimosi dvasiai moksle atsirado daug naujų krypčių, sujungusių iki šiol atskirai funkcionavusių mokslų metodus bei objektus. Mokslinės leidybos politikoje ši dvasia reiškiasi siekiu kurti žurnalus, kurie savo turiniu būtų interdisciplininiai, o pagal autorių pilietybę – interteritoriniai. Mūsų regiono šalys dar netapusios suvienytos Europos dalimi, bet ar gali kas nors sutrukdyti mokslininkams jaustis mokslinės bendrijos nariais? Mūsų žurnalas – tai savotiškas nedrąsus bandymas sukurti tokią mokslinę bendriją arba „mažąją mokslinę Europą“. Nauja žurnalo kryptis padeda sutelkti bendradarbiauti įvairių humanitarinių sričių mokslininkus: filologus, kultūrologus, psichologus, politologus, filosofus, sociologus ir t. t., kurių svarbiausia interesų sritis – žodis ir jo reikšmė visuomenėje. Žurnalas „*Respectus Philologicus*“ savo puslapiuose norėtų nušviesti regiono mokslininkų, nepaisant to, kokia kalba atliekami tyrinėjimai, mokslinį gyvenimą.

Mokslas negali būti regioninis, bet mūsų laikų problemos – integracijos ir globalizacijos – dažnai susijusios su tuo, kad, nors ir žinodami idėjas, atėjusias pas mus iš kitų pasaulio dalių, mes nesame informuoti apie tyrėjų, gyvenančių aplink mus, mokslinius ieškojimus taip, kaip jie susipažinę su mūsiškiais. Tokio neinformuotumo priežastis – ne tik skirtingos kalbos ir valstybių sienos, bet greičiausiai ir prietarai, esą mažos valstybės neatlieka reikšmingų mokslinių tyrimų.

Mūsų žurnalas stengiasi įveikti šias klaidingas nuostatas. Visose išvardytose valstybėse yra mokslininkų, kurių idėjos gali turėti reikšmingos įtakos pasaulinio humanitarinio mokslo problemų sprendimams. Kokios tai problemos? Šiuolaikinis humanitarinis mokslas, kaip niekada anksčiau, gali būti taikomojo pobūdžio. Jis pritaikomas ne tik ortografijos normoms arba leksikografinių aprašymų tobulinimui, tačiau taip pat turi įtakos ir svarbiausiam mokslo tikslui, susijusiam su žmogumi – paties žmogaus pažinimui. Lingvistikos vaidmuo čia labai reikšmingas – atskleidžia žmogų per jo tekstą ir kalbą. Šitame kelyje vis didesni vaidmenį atlieka interdisciplininiai tyrinėjimai, kadangi pats objektas – žmogus kalbos erdvėje – negali būti analizuojamas tik vienos disciplinos ribose. Todėl mūsų žurnalas pasiryžęs būti ne tik regioninis, bet ir interdisciplininis, per lingvistiką integruoti kitas disciplinas.

Šiuolaikinis mokslas suvokia savo atsakomybę ir tada, kai iškyla eksplikuojamų metodų bei metodikų, gautų rezultatų verifikacijos sunkumų, tyrinėjimo perspektyvų problemų. Žurnalo redakcija tikisi, kad reguliarus mokslinis įvairių valstybių ir skirtingų šakų humanitarinio mokslo atstovų dialogas mūsų žurnalo puslapiuose turės įtakos išvardytų problemų sprendimui. Žurnalas atveria savo puslapius lingvistams ir literatams, psichologams ir sociologams, filosofams ir kultūrologams. Žurnalo kalbos: anglų, rusų, lietuvių.

Mes taip pat tikimės, kad kaimyninių valstybių mokslininkai, aktyviai besidarbuojantys šiuolaikiniuose humanitaristikos bariuose, taps žinomi mūsų lietuviui skaitytojui.

Redakcija tikisi informuoti apie mokslinius įvykius (konferencijas, mokslinių monografijų leidimą, disertacijų gynimą), vykstančius mūsų regione. Todėl kviečiame ypač artimai bendradarbiauti visus tuos, kurie suinteresuoti mokslinių ryšių plėtimu, klaidingų nuostatų įveikimu, bendros vieningos mokslo visuomenės kūrimu.

Eleonora Lassen

General editor's foreword

This is the sixth number of "Respectus Philologicus". This number is a new landmark in the life of the journal: its editorial board has expanded and its focus has been realigned. From now on the journal is going to introduce the reader to the latest developments of the research in the areas of grammar, semiotics and semantics (H 352) carried out not only by Lithuanian but also by Byelorussian, Estonian, Latvian, Polish and Russian scholars. Thus the journal becomes of regional character. We hope that the new focalization of the journal will conduce to closer cooperation on its pages all scholars (linguists, literary critics, philosophers, sociologists, psychologists, etc.) who are interested in different facets of and different language units with word and its place in the life of language community. "Respectus Philologicus" is also planning to write about the scholars of the region, irrespective of the language they use for their research.

It is quite evident that science cannot be of regional character. But the current problems of contemporary life – especially, those of integration and globalization, often put us into a peculiar situation: we are acquainted with the ideas and theories originated in the remote parts of the world better than with the findings of the scholars in our own or neighbouring countries. This paradoxical state of affairs may be ascribed to the widely-spread preconceived opinion that science is 'made' in big countries. Our periodical will try to demonstrate that this prejudice is erroneous – in all the countries mentioned above there are scholars who can contribute to the solution of the problems in linguistics and the humanities.

What are these problems? Contemporary humanitarian sciences are applied to a larger degree at present than ever. Their applied nature is manifested not only in the work at the perfection of language orthography or lexicographic descriptions but in the study of man as well since the main task of any humanitarian science is the cognition of humans. In this connection, linguistics begins to play a very important and specific role for it provides a direct access to human nature: it reveals humans through their language and verbal texts they produce. At the same time the role of interdisciplinary studies also increases as humans in the language context cannot be analysed within the framework of only one academic discipline. Thus the journal is supposed to be not only of regional but also of interdisciplinary character with linguistics integrating different disciplines.

Contemporary linguistics and the humanities confront many problems: some of them are caused by the lack of concrete research procedures or well-grounded methodology, others by the difficulties in the verification of the data or by the fuzziness of perspectivization in research, and so on. The editors are deeply convinced that the materials published in the journal will facilitate the investigation of such problems.

The languages of the journal are English, Lithuanian and Russian, and the journal is published twice a year – on 25 April and 25 October.

Eleonora Lassan

От редакции

Перед читателем - шестой номер журнала «Respectus Philologicus». Этот номер – новая веха в жизни уже известного научного издания Литвы, расширившего редакционную и несколько изменившего свой профиль. Отныне журнал стремится представить под одной обложкой результаты исследований учёных-гуманитариев Литвы, Латвии, Эстонии, Беларуси, Польши, России в области грамматики, лексикологии, семантики (Н 352) и тем самым становится журналом регионального уровня. Журнал издаётся два раза в год, 25 апреля и 25 октября.

Дух нашего времени – дух объединения – отмечен в науке появлением большого числа направлений, объединивших методы и объекты разрозненных доселе наук. В области научной издательской политики этот дух проявляется в желании создать журналы, междисциплинарные по содержанию и интертерриториальные по принадлежности печатающихся в них авторов. Страны нашего региона еще не стали объединенной Европой, но разве что-то может помешать ученым чувствовать себя объединенным научным сообществом? Наш журнал – своеобразная маленькая попытка создания такого объединения, или «малой научной Европы». Новое направление журнала позволяет привлечь к сотрудничеству специалистов разных областей гуманитарного знания, ставящих в центр внимания слово и его роль в жизни общества: филологов, культурологов, психологов, политологов, философов, социологов и т.д. Журнал «Respectus Philologicus» хотел бы освещать на своих страницах жизнь ученых целого региона вне зависимости от языка, на котором тот или иной ученый творит.

Наука не может носить регионального характера, но проблемы нашего времени – времени интеграции и глобализации – часто связаны с тем, что, зная идеи, пришедшие к нам из других частей света, мы не осведомлены о научных поисках учёных, живущих в соседних странах, как они не знают о нас. Дело не только в разных языках и границах, а, скорее, в предубеждениях, предрассудках относительно того, что большая наука не делается в небольших странах.

Наш журнал стремится преодолеть это заблуждение. Во всех странах, которые названы выше, есть учёные, чьи идеи могут плодотворно влиять на решение проблем, стоящих перед мировой гуманитарной наукой. Какие это проблемы? Современная гуманитарная наука, как никогда ранее, может считаться прикладной. Прикладной не только в смысле создания норм орфографии или совершенствования лексикографических описаний, но в смысле изучения того, что может способствовать главной цели наук, связанных с человеком – познанию самого человека. Лингвистика играет здесь особую роль, открывая доступ к человеку через его текст и язык. На этом пути всё большую роль играют междисциплинарные исследования, поскольку сам объект – человек в пространстве языка не может анализироваться в рамках только одной научной дисциплины. Поэтому наш журнал предполагает носить не только региональный, но и междисциплинарный характер при сохранении за лингвистикой роли интегрирующей дисциплины.

Современная наука отдаёт себе отчёт и в возникших перед нею трудностях – отсутствии чётко эксплицированных методов и методик, сложностях верификации полученных результатов, размытости перспектив. Редакция журнала надеется, что регулярный научный диалог, который будет вестись на страницах нашего журнала представителями разных стран и разных отраслей гуманитарного знания, будет способствовать решению названных проблем. Журнал открывает свои страницы для лингвистов и литературоведов, психологов и социологов, философов и культурологов. Рабочие языки журнала – литовский, русский, английский.

В свою очередь мы надеемся, что учёные соседних стран, активно работающие в самых современных направлениях гуманитаристики, станут известны литовскому читателю через посредство нашего журнала.

Редакция надеется регулярно освещать научные события (конференции, издание научных монографий, защита диссертаций), происходящие на территории нашего

региона. Поэтому мы приглашаем к самому тесному сотрудничеству всех тех, кто заинтересован в расширении научных связей, в преодолении сложившихся заблуждений, в становлении объединенного научного сообщества.

Элеонора Лассан

TURINYS

I. PROBLEMOS IR SPRENDIMAI

<i>Roman Roszko</i> . Semantinė apibrėžtumo / neapibrėžtumo kategorija (lietuvių ir lenkų kalbose).....	13
<i>Елеонора Лассан</i> . Метафоры как глубинный предикат текста при текстопорождении	21
<i>Ирина Мельникова</i> . Загадка Джона Фаулза: к проблеме континуальности	30
<i>Eglė Klimaitė-Keturakienė</i> . T. Venclovos žodžio / teksto samprata 7 – 9 dešimtmečio kritikos tekstuose	43
<i>Клара Штайн</i> . Поэт железа	54
<i>Дануте Балшайтите</i> . Полезные признаки фонем и перцептивная база	63
<i>Олег Гринбаум</i> . Сопоставительный анализ онегинской строфы Пушкина и Баратынского	72
<i>Michailas Vinogradovas</i> . The Notions of “Schemata” and “Schemas” in Study of Literary Fictions	93
<i>Bożena Frankowska-Kozak</i> . Methods of nominating in animal proper names (zoonyms)	102
<i>Ирина Ухванова-Шмыгова</i> . Речевой портрет политического лидера: новые подходы в рамках дискурс-исследований (инвентаризация категориального аппарата)	110

II. FAKTAI IR APŽVALGOS

<i>Beata Williamson</i> . E. D. E. N. Southworth: a Sisterly Comforter.....	120
<i>Dalia Masaitienė</i> . Analysing Casual Conversation	127
<i>Виктор Галушко</i> . <i>Наталья Дайнович</i> . Логос и София. (Философско-богословская интерпретация).....	133
<i>Розанна Курпницец</i> . Коммуникативно-прагматические установки современного рекламного дискурса.....	141
<i>Татьяна Скребицова</i> . Метафоры современного российского внешнеполитического дискурса.....	147
<i>Бируте Сипочкина</i> . Речь как зеркало самоидентификации (староверы Литвы о себе)	152

III. MOKSLINIO GYVENIMO KRONIKA

Disertacijos.....	162
Konferencijos.....	166

IV. REIKALAVIMAI STRAIPSNIAMS	169
-------------------------------------	-----

CONTENTS

I. PROBLEMS AND SOLUTIONS

<i>Roman Roszko</i> . The Semantic Category of Definiteness / Indefiniteness in Lithuanian and Polish	13
<i>Eleonora Lassan</i> . Metaphors as a Deep Text Predicate in Text Production	21
<i>Irina Melnikova</i> . John Fowls's Mystery: a Problem of Continuity.....	30
<i>Eglė Klimaitė-Keturakienė</i> . T. Venclova's Word / Text Conception in the Criticism of the 1970s – 1990s	43
<i>Clare Stein</i> . The Poet of Iron.....	54
<i>Danutė Bašaitytė</i> . Phoneme Characteristic and the Perceptive Base.....	63
<i>Oleg Greenboun</i> . The Comparative Analysis of Onegin Stanzas by Puškin and Baratynskij....	72
<i>Michailas Vinogradovas</i> . The Notions of "Schemata" and "Schemas" in the Study of Literary Fictions.....	93
<i>Bożena Frankowska-Kozak</i> . Methods of Nominating in Animal Proper Names (Zoonyms)...	102
<i>Irina Ukhvanova-Shmygova</i> . The Portrait of the Speech of a Political Leader: new Approaches Based on Discourse Analysis / Review of the Category Inventory.....	110

II. FACTS AND REVIEWS

<i>Beata Williamson</i> . E. D. E. N. Southworth: a Sisterly Comforter.....	120
<i>Dalia Masaitienė</i> . Analysing Casual Conversation.....	127
<i>Viktor Galuško</i> . <i>Natalija Dainovič</i> . Logos and Sophia (Philosophical-Theological Interpretation).....	133
<i>Rozanna Kurpnijece</i> . Communicative-Pragmatic Directions of Contemporary Advertising Discourse.....	141
<i>Tatjana Skrebцова</i> . Metaphors in Contemporary Russian Foreign Policy Discourse.....	147
<i>Birute Sinochkina</i> . The Language as the Mirror of Selfidentity (the Old Believers in Lithuania Speak about Themselves).....	152

II. SCIENTIFIC LIFE CHRONICLE

Dissertations.....	162
Conferences.....	166

IV. REQUIREMENTS FOR PUBLICATION.....	169
---------------------------------------	-----